# Näringsutskottets betänkande

# 1982/83:21

## om bidrag till Lesjöfors AB (prop. 1982/83:101)

## Ärendet

I detta betänkande behandlas

*dels* proposition 1982/83:101 med förslag om tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 bilaga 9 (industridepartementet) punkt 1 (Bidrag till Lesjöfors AB),

*dels* en motion som har väckts med anledning av propositionen.

Propositionen och motionen redovisas i det följande.

## Propositionen

### Förslag

I proposition 1982/83:101 bilaga 9 har regeringen under punkt 1 (s. 28) föreslagit riksdagen att till Bidrag till Lesjöfors AB på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag på 25 000 000 kr.

### Förslagets bakgrund och innebörd

Bakgrunden till regeringens förslag är i korthet följande.

Lesjöfors AB tillverkar och säljer fjädrar och fjädrande element. Bolaget sysselsätter ca 725 personer inom landet, varav merparten i Lesjöfors i Filipstads kommun.

Den utdragna lågkonjunkturen har medfört att vissa omstruktureringar och investeringar som genomförts inom bolaget under senare år inte har lett till en sådan lönsamhet som hade förväntats. Sedan år 1979 uppgår bolagets förluster före extraordinära poster till ca 70 milj. kr. Bolaget inställde i maj 1982 betalningarna. De ansträngningar som har gjorts av bolaget m. fl. att finna köpare till huvuddelen av bolagets verksamhet har varit resultatlösa. I augusti 1982 inlämnade "de anställda vid Lesjöfors AB" en ansökan till industridepartementet om statlig finansiell medverkan till ett övertagande av bolaget. Regeringen har i september 1982 vid två tillfällen beviljat bolaget statlig garanti om sammanlagt 15 milj. kr. för att ge bolaget rådrum att arbeta på en rekonstruktion.

I oktober 1982 ansökte Lesjöfors AB hos konkursdomaren om förhandling om offentligt ackord. I december 1982 fastställdes det av bolaget erbjudna ackordet.

Ett konsortium bestående av huvuddelen av de anställda vid bolaget avses bli ny ägare till Lesjöfors AB. De anställda har tillsammans tillskjutit 3,1 milj. kr. i nytt aktiekapital. Ytterligare riskkapital på 14,2 milj. kr. har säkerställts. Rekonstruktionen förutsätter att staten beviljar Lesjöfors AB ett bidrag på 25 milj. kr. Detta bidrag skall täcka kostnaderna för avveckling av stål- och valsverk samt utgöra en reserv för ytterligare kostnader i samband med omstrukturering under de närmaste åren. Omkring 475 personer beräknas få fortsatt sysselsättning i bolaget.

Föredragande statsrådet, industriminister Thage G. Peterson, uttalar att det föreslagna statliga bidraget på 25 milj. kr. är en engångsinsats och att några ytterligare ekonomiska insatser inte kan påräknas.

## Motionen

### Yrkande

Den motion som har väckts med anledning av den här behandlade delen av propositionen är

1982/83:2008 av Staffan Burenstam Linder m. fl. (m), vari hemställs att riksdagen

1. i avvaktan på en erforderlig åtgärdsplan avslår regeringens förslag att till bidrag till Lesjöfors AB på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 skall anvisas ett reservationsanslag på 25 milj. kr.,

2. hos regeringen omgående begär förslag på ett åtgärdsprogram för Lesjöfors AB,

3. som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om regeringens handläggning av rekonstruktionen av Lesjöfors AB.

### Motivering

Motionärerna erinrar om att de i tidigare motioner har påpekat att problemen inom industrin inte kan avhjälpas genom upprepade statliga förlusttäckningsbidrag till krisbranscher och krisföretag. Många företag får, säger de, sina långsiktiga möjligheter att helt eller delvis överleva försämrade genom sådana bidrag. I ett principiellt resonemang hänvisar motionärerna till vissa uttalanden av industristödsutredningen i betänkandet (SOU 1981:72) Att avveckla en kortsiktig stödpolitik. Utifrån principiella överväganden hade enligt motionärerna den bästa lösningen för Lesjöfors AB varit att gå i konkurs under sommaren 1982. En konkurs skulle snabbt och effektivt ha möjliggjort en total sanering av företaget.

Motionärerna beklagar att det har dröjt med ett beslut i ärendet av statsmakterna. Bristen på handlingskraft har skadat verksamhetens långsiktiga möjligheter, säger de.

Rent principiellt har motionärerna ingenting att invända mot den typ av

löntagarägda företag som det här är fråga om. Sådana företag ger ett spritt, enskilt ägande. Den företagsformen bör, menar de, i fri och öppen konkurrens på lika villkor få konkurrera med andra ägandeformer om att kunna producera varor och tjänster på bästa sätt och till lägsta kostnad. För att de anställda inte skall lockas till förluster bör dock företaget i utgångsläget ha gynnsamma förutsättningar, uttalar motionärerna.

I motionen anförs vidare att den nya företagsbildning som har skapats, regeringens beslut om statsgarantier för ackordsuppgörelsen och de givna statliga garantierna för lån på 15 milj. kr., gör att riksdagen i praktiken har ställts inför ett fullbordat faktum. Motionärerna säger sig hysa betydande oro beträffande den nya företagskonstruktionens livskraft och ledningens möjligheter att omdana företaget så att det blir konkurrenskraftigt och lönsamt på sikt. De anser att det är riksdagens skyldighet att ställa ytterligare krav på företaget innan föreslagna bidrag betalas ut. Dessa krav skall ha till syfte att underlätta en erforderlig omdaning av företaget efter affärsmässiga principer. Riksdagen är, uttalar de också, skyldig att på detta sätt tillse att det nya företaget får ett rimligt utgångsläge och att de anställda inte har satsat pengar i företaget förgäves.

Det finns, fortsätter motionärerna, behov av fortsatta rationaliseringar inom företaget. En plan bör tas fram för en rationell bemanning av företaget. Ledningskapaciteten och styrfunktionerna i företaget bör ses över. En sådan plan bör vara fastställd och godtagen inom företaget innan riksdagen beviljar några medel. Under den begränsade tidrymd som detta ytterligare skulle fördröja rekonstruktionen bör regeringen kunna ställa erforderliga statliga lånegarantier för företagets fortsatta drift.

## Utskottet

Lesjöfors AB har under den långdragna lågkonjunkturen fått betydande lönsamhetsproblem. Bolaget har våren 1982 inställt betalningarna.

I propositionen föreslås att Lesjöfors AB skall tilldelas ett statligt bidrag om 25 milj. kr. för rekonstruktion av bolaget. Bidraget skall täcka kostnader för avveckling av företagets stål- och valsverk samt utgöra en reserv för ytterligare kostnader i samband med omstrukturering under de närmaste åren. Den i propositionen angivna bakgrunden till regeringens förslag har kortfattat refererats i det föregående (s. 1). Det framgår där bl. a. att ett konsortium bestående av huvuddelen av de anställda vid bolaget avses bli ny ägare till Lesjöfors AB. Dessa personer har tillsammans tillskjutit 3,1 milj. kr. i nytt aktiekapital. Ytterligare riskkapital om 14,2 milj. kr. har säkerställts.

I motion 1982/83:2008 (m) framförs kritiska synpunkter på regeringens förslag, såsom framgår av motionsreferatet i det föregående (s. 2). Motionärerna anser att det från principiella utgångspunkter hade varit bäst om Lesjöfors AB gått i konkurs under sommaren 1982 och att detta skulle ha

möjliggjort en snabb och effektiv sanering av företaget. De beklagar att statsmakternas beslut i ärendet har tagit lång tid. Genom att regeringen har gett bolaget statliga garantier för lån på 15 milj. kr. ställs riksdagen inför ett fullbordat faktum, anför de.

För att underlätta en erforderlig omdaning av företaget efter affärsmässiga principer borde, menar motionärerna, riksdagen ställa ytterligare krav på företaget innan det föreslagna bidraget betalas ut. Motionärerna begär således att riksdagen i avvaktan på en åtgärdsplan skall avslå regeringens förslag om bidrag till Lesjöfors AB. Planen bör bl. a. gå ut på att företaget skall få en rationell bemanning. Ledningskapaciteten och styrfunktionerna i företaget skall ses över. I motionen yrkas också att riksdagen skall begära förslag från regeringen till ett åtgärdsprogram för Lesjöfors AB. Ett ytterligare yrkande går ut på att riksdagen skall göra ett kritiskt uttalande om regeringens handläggning av rekonstruktionen av Lesjöfors AB.

Utskottet behandlar först frågan huruvida riksdagen bör besluta om bidrag till Lesjöfors AB nu eller avvakta ytterligare beslutsunderlag.

Därvid konstaterar utskottet att det i motionen framförs två klart motstridiga önskemål. Å ena sidan vill motionärerna att regeringen skall kritiseras för en alltför långsam handläggning av ärendet. Å andra sidan begär de att riksdagen skall uppskjuta beslutet om bidrag till bolaget i avvaktan på att kompletterande material utarbetas.

Enligt utskottets uppfattning vore det i nu rådande läge olyckligt för Lesjöfors AB, dess anställda och övriga intressenter i bolaget om riksdagen inte skulle fatta ett beslut om statligt bidrag i enlighet med regeringens förslag. Det ytterligare utredningsarbete som motionärerna förordar skulle kunna försena rekonstruktionen avsevärt. Utskottet vill samtidigt kraftigt understryka att det naturligtvis är en uppgift för bolagets styrelse och verkställande ledning att kontinuerligt söka ta till vara möjligheter till rationaliseringar av olika slag inom företaget för att säkerställa företagets långsiktiga överlevnad. Utskottet tillstyrker alltså regeringens förslag och avstyrker de här behandlade motionsyrkandena. I detta sammanhang vill utskottet understryka föredragande statsrådets uttalande att denna medverkan från statens sida är en engångsinsats.

Utskottet övergår så till motionärernas förslag om ett uttalande av riksdagen om regeringens handläggning av rekonstruktionen av Lesjöfors AB.

Ärendet har handlagts av två regeringar, nämligen dels av mittenregeringen från augusti till oktober 1982, dels därefter av den nuvarande socialdemokratiska regeringen. Det finns anledning anta att regeringsombildningen något kan ha försenat handläggningen av ärendet. I övrigt påverkas handläggningstiden bl. a. av möjligheterna för regeringskansliet att snabbt få ett tillräckligt beslutsunderlag från bolaget och från olika intressenter i rekonstruktionen. Vidare är handläggningstiden beroende av den prioritet ärendet ges i regeringskansliets arbete. Det är givetvis av värde för berörda

parter om ett ställningstagande från statsmakterna kan åstadkommas snabbt i ett ärende som det nu behandlade. Samtidigt måste det vara ett krav från såväl regeringen som riksdagen att ett ärende av detta slag bereds tillräckligt, så att ett tillfredsställande beslutsunderlag står till buds.

Industriminister Nils G. Åsling gjorde den 30 september 1982 ett uttalande om ärendets handläggning. Han betecknade denna som forcerad. Den nu aktuella propositionen har förelagts riksdagen relativt kort tid efter det att Lesjöfors AB har kunnat dokumentera att erforderligt riskkapital hade säkerställts. Utskottet ser ingen anledning att i detta sammanhang i detalj söka utvärdera hur olika faktorer har påverkat handläggningstiden och om denna kan anses vara onödigt lång. Motionärernas reservationslösa kritik mot de två berörda regeringarnas sätt att handlägga ärendet finner utskottet dock vara obefogad. Det aktuella motionsyrkandet avstyrks alltså.

**Hemställan**

Utskottet hemställer

1. beträffande *bidrag till Lesjöfors AB*
   att riksdagen med bifall till proposition 1982/83:101 bilaga 9 punkt 1 och med avslag på motion 1982/83:2008 yrkandena 1 och 2 till *Bidrag till Lesjöfors AB* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 under fjortonde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag på 25 000 000 kr.,
2. beträffande *regeringens handläggning av ärendet*
   att riksdagen avslår motion 1982/83:2008 yrkande 3.

Stockholm den 16 februari 1983

På näringsutskottets vägnar
NILS ERIK WÅÅG

*Närvarande:* Nils Erik Wååg (s), Tage Sundkvist (c), Staffan Burenstam Linder (m), Lilly Hansson (s), Erik Hovhammar (m), Lennart Pettersson (s), Rune Jonsson (s), Sten Svensson (m), Wivi-Anne Radesjö (s), Per Westerberg (m), Christer Eirefelt (fp), Jörn Svensson (vpk), Birgitta Johansson (s), Bo Finnkvist (s) och Per-Ola Eriksson (c).

## Reservationer

av Staffan Burenstam Linder, Erik Hovhammar, Sten Svensson och Per Westerberg (alla m)

**1. Bidrag till Lesjöfors AB** (mom. 1)

Reservanterna anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 4 som börjar med "Därvid konstaterar" och slutar med "en engångsinsats" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att ytterligare krav bör ställas på Lesjöfors AB innan de föreslagna statliga bidragen betalas ut. Trots den långa behandlingstiden för regeringsförslaget har ingen åtgärdsplan för sanering av företaget presenterats. En plan bör omgående utarbetas för att företaget skall få en så rationell bemanning som möjligt. Ledningskapaciteten och styrfunktionerna bör ses över. Den angivna planen bör fastställas av bolaget innan riksdagen beviljar några medel. Rekonstruktionen av företaget bör göras efter strikt affärsmässiga principer. Utskottet avstyrker alltså propositionen i denna del. Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett nytt förslag när de nämnda villkoren har uppfyllts. Under den tid som rekonstruktionen fördröjs till följd av de här angivna kraven torde regeringen om så erfordras kunna ställa statliga låncgarantier för företagets fortsatta drift. Riksdagen bör göra ett uttalande av här angiven innebörd. Motion 1982/83:2008 (m) tillstyrks sålunda i nu berörda delar.

*dels* att utskottet under 1 bort hemställa

1. beträffande *bidrag till Lesjöfors AB*
   att riksdagen med bifall till motion 1982/83:2008 yrkandena 1 och 2 avslår proposition 1982/83:101 bilaga 9 punkt 1 och som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

**2. Regeringens handläggning av ärendet** (mom. 2)

Reservanterna anser att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 4 med "Ärendet har" och slutar på s. 5 med "avstyrks alltså" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning är motionärernas kritik mot regeringens handläggning av ärendet befogad. Det dröjsmål med beslut av statsmakterna som orsakas av regeringens brist på handlingskraft är beklagligt. Anställda, leverantörer, borgenärer, företag och ortsbefolkning har under onödigt lång tid fått leva i ovisshet om hur regeringen och riksdagen ställer sig till en rekonstruktion av företaget. Det finns också en risk att fördröjningen har skadat verksamhetens möjligheter till utveckling på lång sikt. Utskottet finner det angeläget att slå fast detta. Förslaget om ett särskilt uttalande av riksdagen om ärendets handläggning avstyrks emellertid.